

Visioonikonkursi "Annelina avalik ja tegevusruum" žürii lõpp-protokoll

Žürii koosseis

Tõnis Arjus, Tartu linnaarhitekt

Tanel Rander, kunstnik ja kuraator

Kadri Leetmaa, inimgeograaf ja Tartu linnavolikogu liige

Toomas Tammiss, arhitekt ja EKA arhitektuuriteaduskonna dekaan

Katrin Koov, arhitekt ja ajakirja Maja toimetaja

Veronika Valk, arhitekt ja Sirbi arhitektuuritoimetaja

Toomas Paaver, arhitekt

Jarno Laur, žürii esimees, Tartu ehituse valdkonna abilinnapea

Žürii sekretär ja võistlustingimuste koostaja Kaja Pae

Žürii koosolekud toimusid

12. nov 10.30-17.00

20. nov 10.30-14.00

Premeeritud tööd (preemiad on võrdsed)

Anne aedlinn

Delta

Värske õhk

Äramärgitud tööd

Rand. Loodus. Mäng

Ruum ja inimene

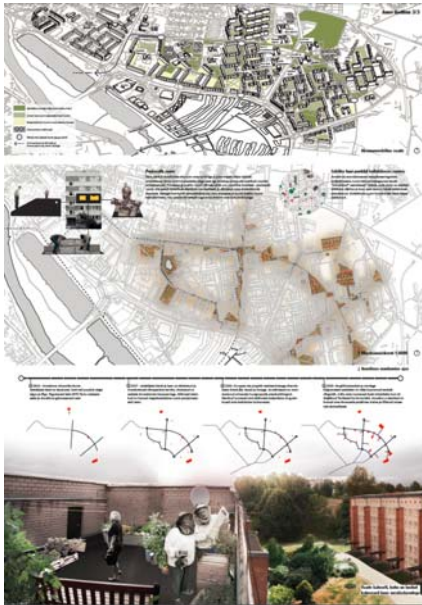
Mäng

Uus horisont

Kaar

Info konkursi kohta <https://annelinnaportaal.wordpress.com/konkurss/>

ANNE AEDLINN

Hea ja selge mõte. Kuigi mitte eriti originaalne, pakub töö linnaaianduse temaatika värsket, läbimõeldud ja mitmekihilist käsitlust. Tööd võib vaadelda nii kitsamalt linnaaianduse teema põhiselt kui ka ühe näitena laiemast sotsiaalse võrgustiku loomise elementide komplektist. Ruumikäsitlus vihjab just niisugusele autorite laiemale teadlikkusele - suhtlevate tegevuste toomine linnaosa ühendavale kaartele ja kiirtele mõjub väetisena mitmekülgsema avaliku ruumi tekkimiseks. Samas on väga hästi põhjendatud aedade rajamine katustele kui üks lisakihistus.

Töös on esindatud nii mikro- kui makrotasand. Oluline on, et töö loob usutava mikrotasandi - tiheda ruumi, mida võib pidada Annelinna rikastavaks. Lahendused väldivad olemasoleva olukorra negatiivsete külgede võimendamist ja pakuvad ruumile uue lisaväärtuse realistlikul viisil. Linnaaiad võiksid ehk realselt asendada kunagist suvila ja aianduskooperatiivi kultuuri, millest paneelmajade elanikud on nüüdseks suures osas ilma jäänud. Töö loob väga hea eelduse inimestevahelise lävimise tekitamiseks ja anonüümsuse vähendamiseks. Oluliseks küsimuseks on, kas ühistud või elanikud tulevad kaasa? Võti on siin paljuski erainitsiatiivis ja koostöövormide leidmises. Küsitavusi tekitab pakutava lahenduse hooajalisus, samas on antud töö lahendused hästi kombineeritavad teiste edasiarendamiseks valitud töödega.

Vastakaid arvamusi tekitas "kodanikualgatuse rändtelk", mida peeti liiga skemaatiliseks, kunstlikult ülevalt-alla toimivaks ja ideoloogiliseks, kuid selle sisulisem läbi(ümber)mõtlemine ja sidumine asjakohase oskusteabe ja kogemustevahetusega võib selle toimivaks muuta.

Autorid annavad aru, et suured regeneerimisprojektid pole võimalikud ja tarvilikudki ning pakuvad tegevust, mida elanikkond saab ise suunata ja mis võiks tekitada "oma"-tunnet. Nähakse aianduse arengut linnaosas järkjärgulisena, vastavalt inimeste huvile isekujunevalt, ei planeerita totaalselt ära, milline aed kuhu tuleb ning nähakse aedade võimalikku mitmekesisust. Sümpaatne on see, et töö oskab märgata Annelinna väärtusi: planeeringuline selgus, vaated, kanal, majad keset lopsakat loodust, jalakäigutee kaugusel asutused ja teenused, kergliiklusteede võrgustik ning oskus näha Annelinna mitmerahvuselisena. Hinnatav on ka, et pakutav lahendus võib tõepoolest ühendada erivaid generatsioone ja pakkuda neile ühistegevust. Murualade arendamisel kõige veenvam.

Töö on piisavalt professionaalne ja põhjalik, et uskuda elluviidavusse ja edasiarendatavate lahenduste edukusse.

DELTA

Märkimist väärrib isetekkeliste radade baasil loomuliku arengu kaudu tervikliku, voolava ja autoteede üle domineeriva jalgsi- ja kergliiklusvõrgu arendamise mõte. (Tore rõhuasetus on “autode ülekäigukohad” mitte “kergliiklejate ülekäigukohad”). Kergliiklusteede tihe ja katkestusteta võrgustik on selge ja tugev, kontekstiga hästi haakuv mõte, mida tugevdab veel selle eristamine hoove läbivaks ning avalikke tänavaid ning väljakuid loovateks osadeks. Huvitav on ka mõte tuua isetekkeliste radade võrgustik hoovides välja elanike ühistööna (ühine sobiva ja lokaalse pinnakatte loomine).

Selle tundliku mõtte kõrval tegeletakse ka parkimise küsimusega ja pakutakse välja autode tõrjumine vahetust elamu ukseesist pisut kaugemale, et väärtustada vahetut majaanest ruumi ja muuta kergliikluse ruum hoomatavamaks ja terviklikumaks (autod kipuvad trepikoja isoleerima hooviruumist). Autorid ei võta eesmärgiks autode väljatõrjumist hoovides kogumahus (mis esialgu on elanikele küllap radikaalne ja mittevajalik), vaid annavad aru, et hoovide ruumi parendamine peaks toimuma koostöös elanikega. Lisaparkimise kavandamine kortermajade ja ühiskondlikus kasutuses olevate tuumikalade vahel on hea mõte, samas olemasoleva parkimise suuremahuline viimine majadest liiga kaugale võib tekitada tarbetuid ebamugavusi ning turvatunde vähenemist. Esitatud mõtted parkimise kohta väärivad edasiarendamist näiteks parkimisalade korrastamise juhistena.

Hobimaa mõiste on huvitav ja tõenäoliselt vajalik abivahend inimeste tihedamaks liitmiseks praeguse keskkonnaga. Positiivne on autorite tõdemus oma positsioonist, kus kavandatud „lahendus ei pretendeeri lõplikkusele, vaid võiks oma täispotentsiaali saavutada kombineerituna kohalike initsiatiivi ja teistsuguse fookusega ideeprojektidega“. Töö näitab head arusaamist poolprivaatse ja avaliku ruumi erisusest nii kasutusvõimalustes kui ka sellest tulenevates käitumismustrites (müra jms).

Hoovide privaatsemaks muutmine on mõeldav, kuid kui see pole seni toimunud, siis oleks vaja väga selget hooba, mis selleni viiks. Sellest tööst seda vahendit ei paista, hoovide krundistamine mõjub praeguses abstraktsuse astmes kunstlikuna.

Kokkuvõtvalt on töö tugevuseks piisavalt põhjalik ja professionaalne konkreetsete Annelinna väärtuste märkamine ja nende võimendamise, töö sobib hästi edasiarendamiseks koos teiste väljavalitud töödega.

VÄRSKE ÕHK

Töö näitab väga selget arusaamist probleemipüstitusest ja kontekstist. Samuti on väga selgelt esitatud autorite poolt pakutud sekkumiste iseloom, ulatus ja nende läbiviimise strateegia. Töös välja pakutud lahendused on korrektsed ja haakuvad hästi olemasoleva olukorraga. Keskendutakse hästipõhjustatud kohtadele asjakohases mastaabis, lahendused on hästi edasiarendatavad. Jalakäigu kiirte käsitlemine loob head avalikku ruumi ja tegevusi paljude majade juurde. Tuntakse ära hea potentsiaaliga väärtuslik linnaruum ja tugevdatakse seda.

Töö professionaalsete diagrammidega visuaalne keel on äärmiselt veetlev, sekkumised kirurgilise täpsusega ja muutustega pole ruumi üle koormatud. Tegevusruumide paljusus, nende mõõtkavade rikkalikkus ja ruumiliste (õhustiku) erisuste äratundmine on väga sümpaatne. Tegevusradade loogika võiks hästi tööle minna. Tore on see, et autorid on mõeldud kogu linnaruumi aastaringsele kasutamisele ega ole rõhunud vaid hooajalisusele.

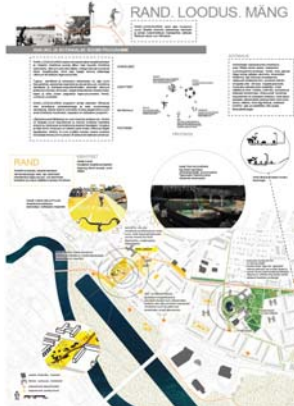
On sümpaatne, et Annelinna sotsiaalse keskkonna sisustamine saab alguse infrastruktuuri mõtestamisest. Sotsiaalsed tegevused on välja pakutud võrdlemisi neutraalse ja mitmekesise võimaluste hulgana (kõigile vanusegruppidele ja isegi loomadele). Samuti on ettepanek arendada Annelinna infrastruktuuri väljapoole Annelinna (rekreatsioonirajad loodusesse). Projekt annab linnale soovitusi jätkusuutlikuks planeerimiseks (kauakestvad materjalid, vihmavee kasutamine, prügi sorteerimise võimaluste loomine).

Puuduseks võib osutada see, et projektis suhteliselt olulist rolli omavate multifunktsionaalsete parkimajade loomiseni lähiajal ei jõuta. Samas tuleb nõustuda, et erinevatel kõrgustel paiknevate tegevuspindade loomine võib tekitada uue huvitava kogemuse, tekitada uut moodi motivatsiooni läbi vaatepunktide ja ruumikogemuse mitmekesistamise.

Kaasamise küsimuses on selles töös kõige arendatum mõte dialogipaviljonist, kuid ka siin jääb kaasamise mõte pisut üldiseks. Siiski pööratakse tähelepanu linnavõimu kohustuste konkretiseerimisele, mille tulemusel võib kodanikuaktiivsust näha kui dialoogi võimuga.

Tööd läbiv korrektsus ja selgus osutub paradoksaalsel kombel ka töö ainsale õhus olevale puudusele: eeskujulikult läbitöötatud materjal pakub lahendustes vähe uut ja üllatavat, mistõttu ei eristu potentsiaalne tulemus suure tõenäosusega teistest sarnastest sekkumistest mujal maailmas. Samuti ei paku põhiliselt kergliikluskaarele ning -kiirtele keskenduv töö tugevat visiooni ülejäänud Annelinna keskkonnale. Siiski tuleb tõdeda, et kindlapeale korralik lahendus on alati etem kui nõrgalt põhjendatud ja läbitöötatud uudsus.

RAND. LOODUS. MÄNG

Esmapilgul tundub töö hästi struktureeritud, kahtlemata on ka väga oluline ja kõrgelt hinnatav tegelemine Annelinna ja kesklinna ühendusega, sümpaatne on tegelemine Karlovasse viiva kergliikluse ühendusega. Samuti on väärtuslik kontekstuaalsete huvitegevuste ja äride küsimuse käsitlemine. Töö tugevuseks on kindlasti mitmete lokaalsete väärtuste ja sekkumisvõimaluste märkamine ja keskendumine avalikele tegevusruumidele, mis on seotud oluliste liikumissuundadega.

Kuid millega siiski on põhjendatav Annelinna jaotamine kolmeks temaatiliseks tsooniks, kas töö edasine areng ei jää mitte selle kunstliku liigutuse vangi? Tundub, et püütakse luua tervikut, kuid kunstlikel alustel, mis hakkab hoopis mõjuma planeerimise "mastaabi veana". Kui eemaldada kolme tsooni verbaalne kontseptsioon, kaob tööst selgus ja alles jääb suur hulk pigem fragmentaarseid ruumilisi mõtteid. Kui autorite eesmärk oligi seesugune rohketes erinevate tegevuste võimaldamine ja ruumi paiskamine, tulnuks täpsemalt kirjeldada nende tegevuste omavahelisi suhteid ja millist maailma nad koostoimides looma asuvad.

Pakutavate tegevuste paljusust võib pidada initsiatiivi tekke lähtekohaks (igapähele midagi - miski peab toimima), kuid kui realistlik on koheselt sellist hulka tegevusi võimaldama hakata? Väljapakutud suurest hulgast ideedest võivad mõned Annelinnas kahtlemata väga hästi toimida, kuid miks just konkreetses kohas ja millest on ideede valikul lähtutud, ei saa esitusviisist päriselt selgeks. Sageli on ideid lihtsalt ära nimetatud. Sõltuvalt žürii liikme taustast ja kogemustest tekitasid mõned väljapakutud ideed (näiteks Annelinna värav, tiigimuusika) vastakaid reaktsioone - tõepoolest, neid mõtteid võib realiseerida väga erineval viisil, seetõttu olekski kasuks tulnud nende fragmentide sisulise seose ja kasutamise ajendi põhjalikum selgitamine. Ühtlasi toob ka žürii sisene konkreetsete mainitud ideede retseptioon hästi esile ülekülluse meetodi olemuse - igaüks leiab midagi endale kõnekat, kui pakutud ideid on palju ja sellisel juhul niisugune taktika toimib. Kuid võibolla on võimalik ruumiga tegeleda aga ka täpsemal ja säästlikumal viisil kui ülepuistamine?

Töö apelleerib kohati puuduoleku ideoloogiale. Side inimese ja keskkonna vahel kutsutakse programmiliselt esile läbi "kodanikualgatuse", mis mõnede ettepanekute puhul ei lähtu kodanikest, vaid "Rand.Loodus.Mäng" projektist. Selliste küsimuste puhul jääb ka segaseks, kuidas toimub "kaasamine", põhilise lootuse asetamine „pühendunud KÜ esimeestele“ ei ole päris veenev.

On tajutav, et autorid tunnevad problemaatikat ja on kursis näidetega, mis võivad toimida või on kusagil mujal toimunud, kuid lähenemisviis jääb ehk liiga (ühetaolisest) meetodist kantuks ja ei muutu piisavalt kontekstuaalseks ja terviklikuks. Positiivne on lokaalsete kvaliteetide märkamine ja tabamine, millised kogukondlikuse vormid (MTÜ, KÜ, talgud,...) oleks võimalikud, kuid nende üldistamine suurde mastaapi ja teatav programmiline totaliseerimine ei mõju mitmekülgselt.

RUUM JA INIMENE

Juba töö pealkirjas kajastuv tõdemus Annelinna kahest suurest ja seni puudulikult kasutatud võimalusest, ruumist ja inimestest on terane ja tervitatav. Äramärgimist väärib Kaunase piuestee kui keskse ruumi väljatoomine ja rõhutamine. Tabav on mõte, et see tänav võiks olla Annelinna ühendav ruum, mitte poolitaja; seega vajaks praegune olukord muutmist. On tõsi, et liikluskoormus Kaunase piuesteel võimaldaks 2+2 radade süsteemi muutmist 1+1 süsteemiks ja seeläbi kergliikluse rõhutamist ja mitmekülgsete funktsioonide võimaldamist. (Vaatamata “magistraali” sõna kasutamisele võib tööd tõlgendada nii, et Kaunase pst väärib niisugust muutust, mis teeb selle väikese liikluskoormusega inimsõbralikuks ruumiks.) Hetkel on tänav üsna kõle ja pole äride pidajatele seas soosiva vastuvõtu osaliseks saanud. Võimalik, et Annelinna avaliku ruumi tihendamise alustamine just Kaunase piuesteel pole päris põhjendatud, kuid oluline on selle tänava küsimus kahtlemata.

Positiivne on nooremale ja suurimale vanusegrupile orienteerumine. Märatakse kooliõpilasi ja tudengeid kui spetsiifilist sihtrühma, neid, kelle jaoks Annelinn on vahepealne elukeskkond. Vajadus nn transiitlamufondiks on Tartus kui tudengilinnas suur, sealjuures on tarvis selliseid eluasemeid, kus ei pea kütma ja muu eluoluga vaeva nägema. Ka vahepealne elukeskkond saab olla hea kvaliteediga. Niisuguse aspektiga tegelemine on realistlik. Kuna pere loomist lükatakse edasi ja üksi elavaid inimesi on järjest rohkem (nn *second demographic transition*), siis see osa linnarahvastikust kindlasti kasvab. Ilmselt oleks vaja tööd edasi arendada ka vanemat põlvkonda kui sihtgruppi silmas pidades – ka Annelinnas vananevad inimesed koos elamutega (nn Annelinna vanaemad ja vanaisad ei kao lähiajal kuhugi).

Nutikalt pööratakse tähelepanu koolidevahelisele alale ja kergliikluse kaare lõikumisele koolide alaga - seal on palju ruumi, inimesi ja bussipeatused (lisaks ka raamatukogu ja lasteaiad) kuid vähe tegevusvõimalusi. Usutav on pop-up teenuste ettepanek selle ala jaoks, samuti ala evolutsiooniline ja katsetamise läbi arendamine "andes linnaruumi noortele". Puuduseks tuleb pidada vähest tööd plaanilahendusega, näiteks sellise käsitluse juures olulised Kaunase piuestee ristmikud on lahendamata. Töö nõrkuseks on see, et heade teematõstatuste ja mõttearenduste juures jäävad avaliku ruumi täpsemad lahendused kahjuks liiga üldiseks, pildiliseks.

MÄNG

Töö suudab ühe lihtsa mõttega erinevate mängude toomisest linnaruumi luua uue, huvitava ja ootamatult sugestiivse kuvandi avaliku ruumi võimalikest kasutustest. Esiletõstmist väärib töö loominguline terviklikkus ja kütkestava eripärase maailma loomine. Samas on töö visandlik - pole päris selge, mil viisil mängu linnaruumi tuua - kas mõeldud ongi pisut kohandatud lauamängude tõstmist õueruumi või teatava mängulise, omaruumi loova protsessi genereerimist.

Kuidas viimast aga teha, ei ole selge, kuna töö seletuskiri pole kommunikatiivne ja ei anna žüriile täit kinnitust, et töö autorid on võimelised töötama mitmekülgsemalt ja konteksti tabavamalt kui lihtsalt mänguobjektide disainimine. Samas pakuvad mitmekihilised planšetid siiski hea võimaluse vaatajal oma kujutlustes ise edasi liikuda. Kui niisugune fenomen suudetaks toimima panna ka linnaruumis tähendaks see inimese tõelist kõnetamist ja loomulikku jõudmist "kaasamise" idee juurde. Seega on töö visandlikkus nii tema nõrkuseks kui ka tugevuseks.

Tööd tasuks kidlasti proovida edasi arendada ruumi loova protsessina näiteks Annelinna festivali või iseseisva sündmuse raames. Ilmselt on töö rakendatav ka kõige lihtsama mängufestivalina koos mänguelementide disainimisega, sellisena oleks ta hästi kombineeritav ka premeeritud töödega ning võiks huvi pakkuda nii ühistutele kui linnafestivalide korraldajatele.

UUS HORIZONT

Mõte uuest, kõigile avatud kõrgemast horisondist on ilus ja kaasahaarav. Maailma kõrgeima ronimisseina idee on intrigeeriv ja sobib Annelinna keskkonda hästi - see annab muuhulgas kivilinna nimetusele hoopis uue ja positiivsema allusiooni ja võimaldab külgnevate katuste loomulikumat kasutuselevõtmist. Idee on realiseeritav ja töös arutatakse teostamise ja rahastamise viiside üle.

Töö ei tegele Annelinna probleemide ja potentsiaaliga küll laiemalt, ent pöörab tähelepanu konkreetsetele seonduvatele aspektidele (kõrgus, vaade, tühjad pinnad majaseintel, majade otsaste vahelised nurgad, vaate avamine Annelinna planeeringulisele tervikule) ning tabab neid väga efektiivselt. Nii hakkavad tekkima mõtestatud ruumid ootamatutesse kohtadesse. Arhitektuurne lahendus ise jääb natuke liiga lihtsaks ja skemaatiliseks, kuid võimaldab ja väärrib tulevikus kindlasti märksa täpsemat edasiarendust.

Ettepanekul ei ole väga laiaulatuslikku mõju kogu Annelinna keskkonnale, kuid hästi läbitöötatud lahenduse korral võib see siiski osutada lokaalselt mõjusaks ja oluliseks lisanduseks, samuti tooks see kindlasti inimesi Annelinna ka väljaspoolt.

KAAR

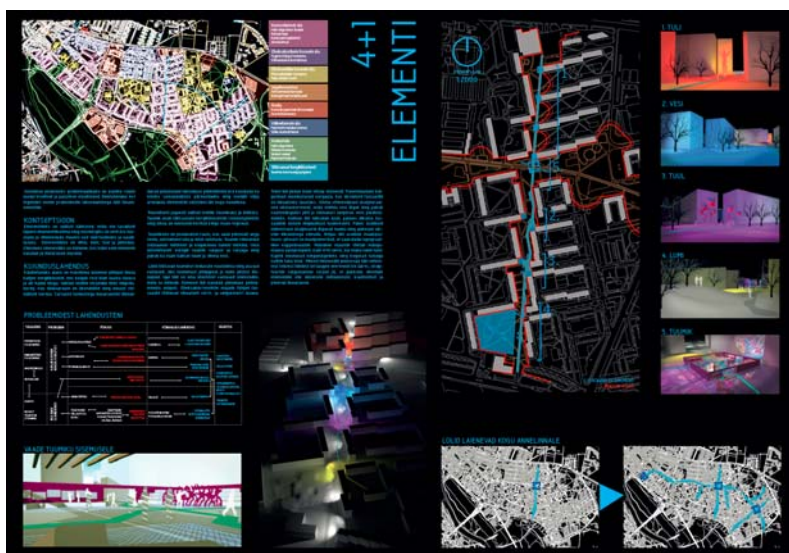

Töös välja pakutud kahte tüüpi sekkumised (parem valgustus, tegevusruumid) kergliiklus kaare praegusesse olukorda on lihtsad ja selged. Parema valgustuse aitaks kindlasti kaasa kaare turvalisemale ja mitmekülgsemale kasutusele, samuti pakuvad Annelinna planeeringu muudatust kasutavad väikevormid ja istemööbel omalaadset arusaamist ja lepitust planeeringu üleelusuuruse skaala ja igapäevaselt tuttava inimhõõtmel vahel.

Lisaks pakutakse veel usutavasti toimivad funktsioone nagu õuesõppe koht ja vabalava. Sellest lihtsast ja inimlikust reast eristub kommentaarium, mille paneelidest loodud osaliselt varjatud välisruum tekitab pigem kõhedust ja võib kergesti muutuda kriminogeenseks keskkonnaks. Kommentaariumi või suhtlusruumi mõte on huvitav, kuid lahendus mitteveenev. Mitmed sekkumised pakuvad põhiliselt istumise võimalust, mis ei ole piisav, et luua tihedat sotsiaalset ruumi. Väheste lihtsate mõtete najal ei moodustu tööst tervikuna siiski Annelinna praegust olukorda oluliselt parandavat visiooni.

Töö tugevuseks võib pidada tegelemist Annelinna kesklinnaga ühendamisega ja vastavasse liikumisruumi tegevuste pakkumist, kuid töö jääb liiga napiks.

4+1 ELEMENTI

Ilmasikunähtustega (vihm, tuul, lumi, valgus) tegelemine on Annelinna väliruumi kasutamise parandamisel oluline. Nende rõhutamise lahenduste otsimisel ja seeläbi ruumi parandamise ambitsioon on sümpaatne ja inimlähedane. Kahtlemata oleks toimiv lahendus kergliiklust ja väliruumis viibimist soodustav. Selline lähenemine on olemuslikult paljulubav, kuid toimivate ja mitmekülgete lahenduste leidmine ja materjalide realiseerimine on väga keeruline ülesanne.

Viimasega ei ole autorid kahjuks hästi toime tulnud. Välja pakutud lahendused ja konkreetsed elemendid on natuke pealiskaudsed ja teatraalsed. Sotsiaalne tundlikkus ja spetsiifilise ruumi tajumine on nõrk ning tundub, et teadmised Annelinna kohta ei põhine kogemusel. Võimalik, et neid mõtteid oleks viljakas edasi arendada koostöös elanikega. Samuti aitaks nutikamate ja mitmekülgesemate lahenduste väljatöötamisele kaasa materjalide spetsiifiliste (füüsikaliste) omaduste silmas pidamine ja rakendamine. Sellisel juhul väärriks niisugune lähenemine kasutamist Annelinna kogukonda ja ruumi terviklikumalt käsitlevate lahenduste juures.

Töö põhiline puudus on see, et ta alustab küll olulisest ja huvitavast lähtepunktist, kuid ei jõua kuigi kaugemale ja pakub sisuliste lahenduste asemel pigem pealiskaudseks jäävaid kujundusettepanekuid.

ANNE_LINN – KUS ON SINU VÄLJAK?

Töö sisaldab väga head praeguste probleemide analüüsi ja läbitunnetamist. Töö autorid toovad selgelt ja arusaadavalt välja mitmed Annelinna avaliku ruumi probleemid nagu levinud eikellegi-maa staatus ning mitmed ruumikasutuse kitsaskohad roheliste väikeparkide, mängualade, piknikukohtade jms. puudumise näol. Kahjuks jääb leitud probleemidele lahenduste pakkumine sageli loosunglikuks tarviduste manifesteerimiseks seletuskirjas või täpse lokaalsusega nõrgalt seotud ruumilisteks ettepanekuteks joonistel. Töö paljulubav algus ei realiseeru kahjuks piisavalt selgeteks, põhjendatud ning läbitöötatud ettepanekuteks, mis suudaksid veenda kavandatud konkreetsete sekkumiste otstarbekuses ja kvaliteedis.

Künkliku maastiku lahendused näivad joonistel huvitavad ja ruumi rikastavad, kuid kui omased on need Annelinnale? Nõlva-aluse parkimise massiline loomine kvaliteetse ja toimivana on mahukas projekt, kas tulemus väärib pingutust? Maapinnaga mängimine selles töös mõjub kokkuvõttes radikaalselt ja võõralt, kuigi kvaliteetselt teostatuna võib see iseenesest toimida. Jalgrattaparkla vertikaalse hoonemahuna ei tundu kuigi otstarbekas.

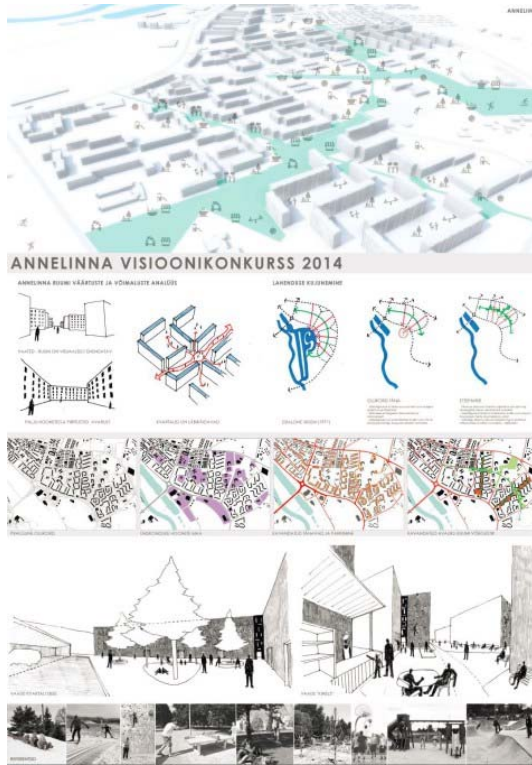
Üheainsa väljaku otsingud ei ole Annelinnas ilmselt kuigi vajalikud, kuid töös väljapakutud sõlmpunktile osutamine on ilmselt asjakohane, mõnes teises töös on sama teema siiski veenvamalt avatud.

Huvitava üksikideena võib välja tuua veebirakenduse, mis peegeldaks infot Annelinnas toimivate tegevuste kohta.

Töö tugev külg oli Annelinna sidumise soov ümbritsevate rohealadega, näiteks aja veetmise võimaluste pakkumine luhal, võimalik korrastatud grillimiskohtade loomine, samuti Raadi piirkonna puhkeväärtuse väljatoomine annelinlaste jaoks. Samas ei tule projektist päris hästi välja, milles mainitud alasid ühendava rohekoridori loomise idee seisneb, küsitav on ka, kuid võrd "rohekoridor" mainitud ümbritsevate alade kasutamisele kaasa aitab.

Töö on osanud märgata paljusid Annelinna jaoks olulisi küsimusi, kuid pakutud lahendused ei jõua sellise astmeni, et oleksid lõplikult veenvad.

ANNELIIN

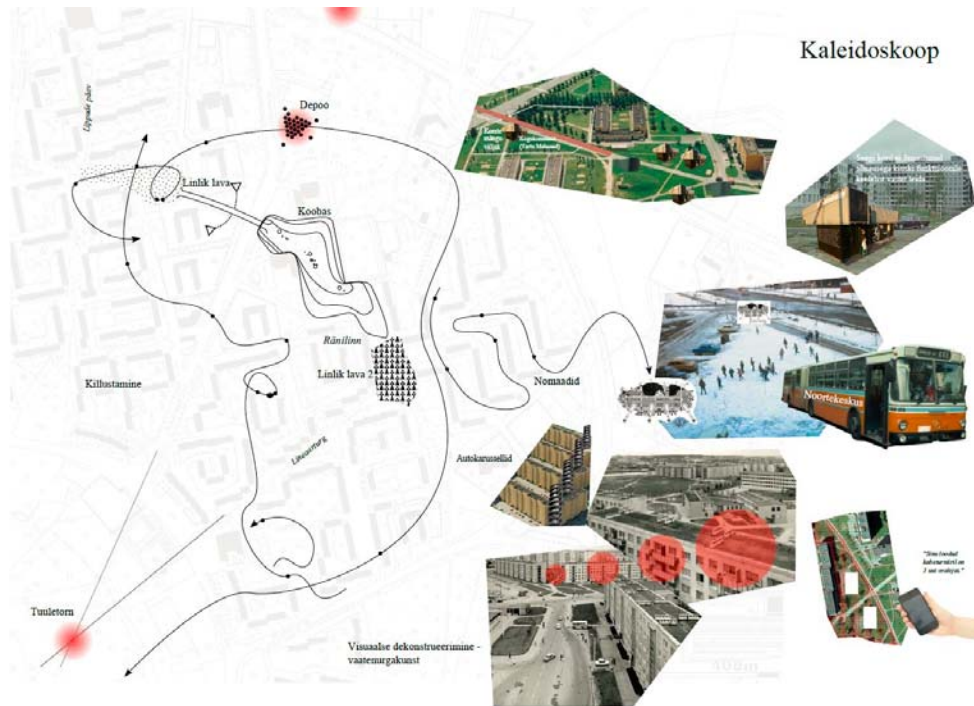

Žüriis tekitas arutelu tänavastruktuuri ümberkorraldamise ambitsioon. Liiklusvoogude asjakohane jaotamine ja väiksemate tänavate loomine võib Annelinna ruumilist kvaliteeti kindlasti tõsta. Kuid kuidas lahendada seda kooskõllaliselt Annelinna ruumilise omapäraga ja elanike senise kogemusega? Kaunase puiestee on tõepoolest väikese liikluskoormusega, 2+2 sõiduridade asemel on mõeldav luua 1+1 süsteem ja muuta tänav seeläbi kergliiklejale meeldivamaks. Küsitavusi tekitab toimiva Kaunase puiestee põhjapoolse osa sulgemine ja liikluse suunamine kõrvalharudele - kas tekkiv autovaba ala koolide piirkonnas vääril autoliikluse niisugust segamist? Eriti arvestades, et autovabasid alasid on Annelinnas suhteliselt palju?

Asjakohane on ja vääril kindlasti edasist kaalumist mõte loobuda luhapoolsest keskuse ambitsioonist ja keskendada tähelepanu kergliikluse kaarele, samas on see mõte väljaloetav ka konkursi tingimustest ja pole töös kuigi palju edasi arendatud. Samuti on asjalik mõte konkretiseerida väiksemaid tänavaid, kuid lahendused jäävad skemaatiliseks. See on üks väheseid töid, mis terviklikult lisaks kergliikluse kiirte ja kaare lõikumiskohatadena käsitleb olulise avaliku ruumina ka kaare ja Kaunase puiestee lõikekohta. Viimase lõikepunkti puhul on aga autode olemasolu (ligipääsetavus) just ehk täiendavaks väärtuseks?

Kokkuvõtvalt on töö küsimusetõstus oluline ja hea, kui pakutavad lahendused on skemaatilised ja mitte lõplikult veenvad.

KALEIDOSKOOP

Žürii hindas töö seletuskirja inspireerivaks ja kommunikatiivseks. Töö ambitsioon „elanikele ruumi tootmises osalemise lävepaku madaldamiseks“ on inimlikult hästi mõistetav ja kaasaegse elukeskkonna kavandamise protsessis igati asjakohane. Töös väljatoodud meetmed „mütoloogilise sügavuse suurendamisest“ ja „paneellinnaaruumi tõeväidete absoluudi kahtluse alla seadmisest“ jäävad siiski valdavalt üldisele tasemele ja nende rakendused ruumilises keskkonnas liiga illustratiivseteks, et soovitud mõju ja muutusi esile kutsuda.

Kuid töös on õhku heidetud mitmeid intrigeerivaid ideid ja lähenemisviise (näiteks perspektiivikunsti galerii, Kaunase puiestee küsimus, ajutiste funktsioonide käsitlemine nomaadlikult), mille edasiarendamine kunstnike ja arhitektide koostöös võiks anda huvitavaid ja värskeid tulemusi. Omapärane on tõlgendus Annelinnast kui mütoloogilisest skulpturaalsest nähtusest (monoliit), mida vastavalt käsitletakse (vormitakse). Mitmete mõtted tekitasid žüriis vastakaid arvamusi - kas uued tartu murrakus kohanimed tugevdavad või killustavad olemasolevat identiteeti?

Kokkuvõtvalt kõnetab töö kogemuslikkusega ja sellega tegelemise viisidega, kuid ruumilised väljundid mõjuvad irratsionaalselt. Töös esitatud mõtted võiks arendada edasi rakendamiseks näiteks Annelinna festivalil või mõne muu Annelinna sündmuse raames.

KOGUKONNAVÄRAVAD

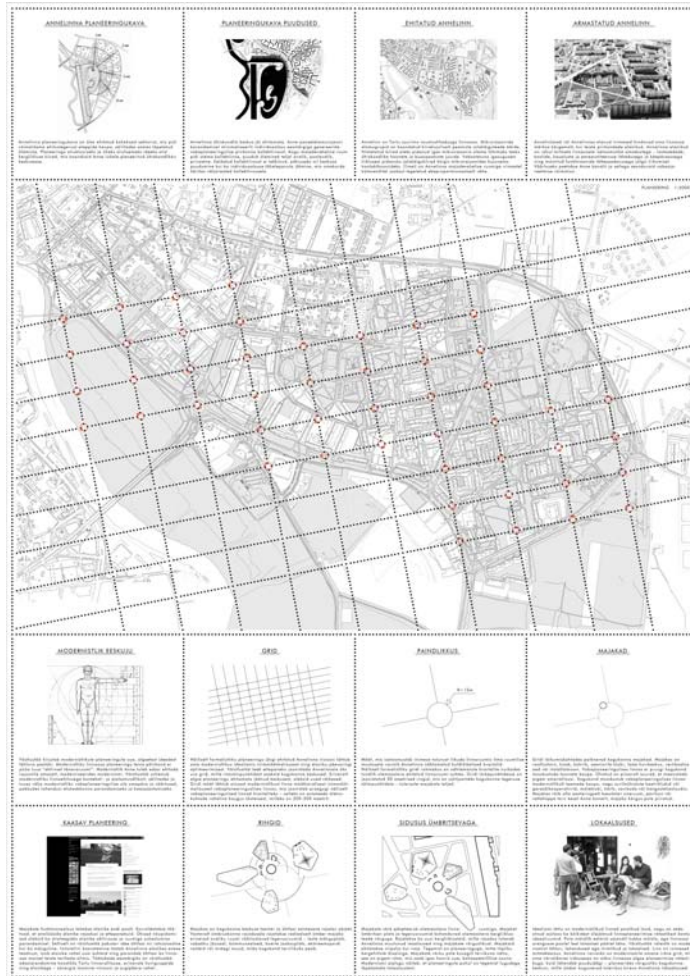
Eeskujulikult põhjalik seletuskiri ja tutvumine taustauuringutega (kõige pikem seletuskiri konkursil), mis on justkui lähteülesande edasiarendus. Tähelepanekud ja analüüs olemasolevast keskkonnast on täpsed ja põhjalikud.

Analüüsist välja kasvanud Annelinna ruumiline kontseptsioon on seevastu ootamatult metafoorne ja paindumatu. Suur osa ka autorite endi poolt välja toodud Annelinna probleemidest on tingitud pigem nii füüsilisest (katkendlikud kergliikluse ühendused), ärilisest (vähe kaasaegsetele nõuetele vastavat äri- ja kontoripinda) kui emotsionaalsest ja intellektuaalsest (Tartu elanike hinnangud linnaosade elatavusele) eraldatusest ning nende parandamiseks veelgi rangemale eristumisele rajatud tulevikustrateegia on žürii üksmeelsel hinnangul väga problemaatiline ja isegi hirmutav. Olemasolevale aastakümneid toiminud keskkonnale uue ja kunstliku, suures osas metafooridele rajatud mudeli pealesurumine ei tee väga suure tõenäosusega olukorda paremaks. Vabaplaneeringu olemuseks on ruumiline avatus.

Töö tugevad küljed on Annelinna ümbritsevate roheliste puhkealade märkamine ja linnaosade sidumine nendega ning Annelinna dendroloogiaga tegelemine. Töö määratles olulised printsiibid – inimõõde ruumis, vaba aja tegevuste ja isetegemise võimaluste lisamine, elurikkus – ning pakkus välja mitmeid põnevaid detaile, mis nende printsiipide järgi linnaruumi muudavad. Hästi analüüsiti ka kolme ruumitüübi – avalik, poolavalik ja privaatne – olemust ning seda, kes ja mida neis ruumikategooriates tegema peaks.

Kokkuvõtvalt tuleb hinnata töö seletuskirja, mis on informatiivne ja koondab hästi taustainformatsiooni, kuid suure linnaosa arengu visandamine ühe metafoori alusel on väga problemaatiline.

MAJAKAD

Modernistlikule selgele ja ratsionaalsele süsteemile uue veel selgema ja lihtsama lisamine on huvitav mõte ja esmapilgul kooskõlas senise Annelinna planeeringu vaimuga. Kahjuks jääb töö ise siiski märksa pealiskaudsemaks kui originaalne planeering, mis on märkimisväärse hoolikusega kohandatud kohalike kvaliteetidega nagu Emajõe luht, ürgoru reljeef ja Anne kanal.

Samuti jääb küsitavaks väide, et „majakate funktsionaalsus leitakse elanike endi poolt“. Elanike jõulisele osalusele ja sekkumisele on rajatud kogu senine vabaplaneeringuliste linnaosade linnulennulise käsitluse ideoloogia või ka näiteks paarikümne aasta tagune *folie*-dega pikitud *La Villette*-i park Pariisis, mõlema puhul ei ole ootused isetekkelisest aktivismist ja sotsiaalsest läbikäimisest täitunud. Abstraktse ruumilise platvormi loomine ei pruugi kaasa tuua tegelikke tegevusi.

"Majakad" on poleemiline ja intellektuaalselt kõitev töö, kuid subjektiivseid mõtteid esitatakse "objektiivse meetodina". Töös pakutud lahendus püstitatud olulisele ja huvitavale küsimusele "moderniseerida modernismi" ei ole niisugusel konkreetsel kujul kaasaja kontekstis päris veenev, lahendus on Annelinna planeeringust totaalsem. Kui paindlik selline lahendus tegelikkuses oleks? Lahenduse peamine väärtus seisneb terviklikkuses, kuid kaasajal on ta teostumine sellisena äärmiselt kaheldav.

VISION ANNELINN

Maadevahetuse mõte erakapitali ja ärihuvi kaasamiseks Annelinna on huvitav, kuid selle tulemusena paneelmajade hoovidesse rajatavad parkimismajad 20% lisafunktsiooniga tundub liiga lihtsustatud lahendusena. See mõte ei paku äsja kehtestatud parkimise teemaplaneeringule olulisi sisulisi täiendusi. Parkimismajade katused ei võimalda enam kõrghaljastuse rajamist, samuti on sinna kavandatud spordiplatsid tõenäoliselt senistes poolprivaatsetes hoovides lihtsalt soovimatuks müraallikaks. Viimane kehtib kindlasti ka lisatavate parkimiskohtade osas. Ambitsioon ettevõtluse ärgitamiseks on väga tervitav, kui lahendus polüfunktsionaalsete parkimismajade kaudu võib jääda keskkonna jaoks liiga võõraks, mida ei võeta omaks. Teenindus- ja kaubandusasutuste vähesus Annelinna sees ei tulene mitte ruumide puudumisest, vaid küsimusest, et kuidas saada neid toimima ka mujal kui kobaratena äärelinnakeskustes ja magistraalide ääres. Autorid väärivad kahtlemata tunnustust nende probleemidega tegelemise eest, kuid lahendused pole päris veenvad.

Samuti tundub maadevahetuse teises otsas Emajõe ja Annelinna vahel kavandatud kanalite võrgustik juba olemasolevate jõuliste looduslike kvaliteetide, suure jõe ja luha kõrval (osaliselt viimase asemel) küsitava pingutusena. Pakutav kanalite süsteem läheb ilmselt ka lihtsasti konflikti looduskaitsega ja nõuab suurt investeeeringut, mis Annelinna hetkeseisus pole ehk primaarne. Kindlasti tuleb tunnustada autorite üldist püüdu ühendada Annelinna avalikud alad Emajõe kaldaga ja lammiala rekreatiivse potentsiaali märkamist.

ÕNNELINN

Töö näitab väga head Annelinna aktuaalsete küsimuste mõistmist ja kutsub kitsaskohti suhteliselt lihtsalt ja arusaadavalt likvideerima või vähemalt neile tähelepanu pöörama. Sellisena võiks see olla tänuväärseks aluseks Annelinna ruumi arengukavale või mõnele muule sellesuunalistele tegevustele viitavale dokumendile. Kahjuks jääb töö praegusel kujul valdavas osas siiski pigem manifestatiivseks eesmärgipüstituseks (kordab palju üldtuntud ja tingimustes esitatud informatsiooni). Töö pakub küll välja ettevaatlikke sekkumisi, mis seetõtu on ka realistlikud (fassaadide korrastamine, majade ja trepikodade värvilahendustega tegelemine), kuid ei paku selget visiooni tulevikust.

Küsimuse tõstatamine, kui palju elanike poolset hoolitsust keskkonna eest saab olla linnaosas, kus 40% elanikest on üürnikud on põhjendatud, kuid tasub silmas pidada, et ka elanike tihedus on suur. Ilmselt pole ka võimatu ja täiesti naiivne leida tegevusi, mis pakuks õueruumi tegevust üürnikule ja oleks ühtlasi ruumi parendava mõjuga. (Kohati jääb mulje, et autorit võib piirata mõte Annelinnast kui magalast, mis läheb aga konflikti töö ambitsioonikama pealkirjaga.)

Oluline on ka sellest tööst välja tulev tõdemus, et Annelinn on suur üksus ja ta vajab mitmekülgset hoolitsust ja käsitlust. Autor pakub välja esimese korruste korterite võimaliku kasutamise ühiskondlikeks tegevusteks. Kui linnarahvastik tulevikus kahaneb (nagu tänased trendid näitavad) ja uut intensiivset riiki sisserännet välja ei kujune, siis võibki see olla realistlik suund.

Hinnata tuleb Annelinna realistlikku ja üsna ilmselt Annelinna hästi tundvalt positsioonilt lähtuvat kirjeldust.